ולעולם מדה מובה מרובה ממדת פורענות. וא"ת הא מנינו

אחד אלף ושנים יניסו רבבה (דברים לב) גבי מדת פורענות וגבי

מדה טובה כתיב ורדפו מכם חמשה מאה (ויקרא כו) וי"ל דעדיין גבי

מדת פורענות גדולה ממדת טובה דכתיב איכה ירדוף

לפניכם לחרב.

מדת פורענות מיירי (ד) רדיפה ולא

הריגה אבל הכא דכתיב ורדפו מכם

חמשה סיפא דקרא ונפלו אויביכם

•מרים המתינה למשה שעה אחת.

שליש שעה או רביע דקתני בתוספתא

מדה טובה מרובה ממדת פורענות

על אחת חמש מאות אבל קשיא לרבי

והא במרגלים נפרע מהם יום לשנה

יום לשנה אם כן היתה מרובה

מדת פורענות ממדה טובה של

מרים ש ועוד בפ"ה דחגיגה (דף ה:)

דדרש רבי יוחנן אותי יום יום ידרושון

שכל העוסק בתורה אפילו יום אחד

כאילו עוסק כל השנה כולה וכן

במדת פורענות כתיב (במדבר יד)

במספר הימים אשר תרתם את הארץ

מ' יום וגו' אלמא דכי הדדי נינהו:

מספר הישר:

לאו דוקא נקט שעה אלא

ובמלבל (במדבר כב)], [ובחים קטו. ע"ש], יוממית. רש"ל], ס) [שייך וממית. רש"ל], ס) [שייך לעיל ט: במשנה ודע דמלשון תוס' שהעתיק התוי"ט נראה דמיד אחר סוף דיבור כתבו תוספת אבל השיא לרבי כת דתרונים ותרון חבם וכו"], ע) [ישוב נכון תמלח

הגהות הב"ח

בתוי"טו.

גמול הס"ד ואח"כ מ"ה נדונם במים כל הבן הילוד וגו' הס"ד: (ב) ד"ה יושבי וכו' יעבן אדם גדול וכו' ישכאל לאמר אם נרך: (ג) ד"ה שממסכנות וכו' דאמר מר ביבמות כל העוסק: (ד) תום' ד"ה לעולם וכו' ברדיפה ולא בהריגה:

מוסף רש"י . מדה טובה מרובה. רנה על חברתה, מדה טובה מרובה על הרעה חמש מאות בה, שבמדה טובה נאמר ושמות לד) נולר חסד לאלפים ובמדת פורענות הוא אומר על שלשים ועל ב שנשים ועל געים (יומא עו.). ומשפחות ב--בפרשת ויאמר משה לחוכב (סנהדרין קד.) המה הקנים. וקינים אלו בניו של יתרו. דכתיב ובני קיני חומן משה, ובניו של תרו הן הן בניו של רכב, דכתיב הקינים הבאים מבית אבי בית רכב, וכתיב (ירמיה לה) ולבית הרכבים אמר ירמיהו כי כה אמר ה׳ וגו' יען אשר שמעתם על מלות יהונדב אביכם וגו׳ לא יכרת איש ליונדב בו לא יכרת שע שייים ... רכב עומד לפני כל הימים, יאורינו בסיפרי אפשר ואמרינן בסיפרי נכרים הם ונכנסיו להיכל. והרי כל ישראל לא נכנסו להיכל, אלא שהיו יושבין נסנהדרין ומורין נדנרי מורה. מ"ר (שם). ותולה קללתו בחבירו. והרי הוא כאילו כתב ועלינו מן י). מבשרתן כן ירבה וכן יפרוץ. אתם אומרים פן ירבה ואני אומר כן רנה (שם א יב).

תוספות שאנץ

יעבץ אדם גדול היה בתורה. תרעתים מפרש בספרי ששמעו תרועה בהר שהיו יושבין בשערי (ב"ד) וירושלים) תרעתים זקני מצות אביהם דבבני יונדב בז רכב משתעי וקרא) והם בסוכות כדכתיב ונשב . ל״ה: שמסכנות לבעליהז.

נג., ד) ונ"א וחרבו שלופה נקראת: וישלחהו מעמק חברון. ביוסף משתעי קרא כששלחו ו) [סנהדרין סט. ע"ש], ו) שם קו., ח) [שם וקד. ע"ש], ט) [יכמות סג.], יעקב אצל אחיו והוא תחילת סיבת ירידת ישראל למלרים: של אותו לדיק שקבור בחברון. חברהם: חינו י) וגירסת הערוד בערד פיתום מתמסמס], ל) [ש"ב יח], ל) [ברעלותך י כט], מ) [במעלותך י כט], מ) [שמות יב], ל) [ל"ל הבנין כן. דיותר ממה שהוא מודד מודדים לו: דבחותה מדה. דוגמא מעין אותו ענין. ומיהו יותר ממה שעשה

משתלם דמדה טובה מרובה בתשלומיו ממדת פורענות: אמור להכמה. שהיא אצל הקב"ה ומפיו שנאמר כי ה׳ יתן חכמה מפיו דעת ותבונה (משלי ב): דלא כתיב וימת. מלך מלרים וימלוך תחתיו אחר: ונתחכם למושיען. לבחש לנו חכמה כנגדו: במה נידונס. שלא יוכל לדון אותנו בו שידענו מדרכיו שמדד מדה כנגד מדה לדור המבול ולאנשי סדום: כי באש ה' נשפט. וכן ישיב לנו גמול (מ): שבשלו. לשון ויוד יעקב מיד (בראשית כה): בחותה עלה. דנתחכמה לו: יושבי יעבן. תלמידי יעבן. כי אדם גדול בתורה היה כדכתיב (דה״ה ד) ויקרא יעבץ לאלהי ישראל אם ברך תברכני בתורה והרבית את גבולי בתלמידים וגו׳ ויבא אלהים את חשר שחל (תמורה טו.): תרעתים. מפרש בספרים ששמעו מרועה בהר סיני. ל"ח תרעתים על שם שהיו יושבים בשערי ירושלים: שמעתים. ששמעו מלות אביהס. דבבני יונדב בן רכב משתעי קרא והם היו מבני בניו של יתרו כדמפרש ואזיל המה הקנים: פולפים. על שם שהיו יושבים בסוכות כדכתיב (ירמיה לה) ונשב באהלים. וקרי להו משפחת סופרים דהיינו סנהדרין וכן תרעתים זקני שער: ועלינו מן החרץ מבעי ליה. יגרשונו מן הארץ מאי ועלה הלואי שינאו שונאיהם מארצם הואיל ויראים מפניהם: מלבן. כמין דפום שבו עושין הלבנים שממלאין אותו טיט ומחליקין אותו והיא הלבנה: ותלו לו לפרעה. דעליה קחי קרח ומיניה סליק ויאמר אל עמו וגו׳ הבה נתחכמה לו וגו׳ וישימו עליו שרי מסים: אסטנים. מפונק ואינו יכול לעשות מלאכה: שרי מסים דבר שמשים. רידוי של שומה שמרגילין ומשימין לעבודה. אותו מלבן שתלו לו היה לישראל רידוי של השמה: למען ענותו לפרעה. בשביל סבלותם דישראל שיטו שכם לסבול: שמסכנות את בעליהו. שעל ידי אותן הערים ואותה עבודה נסתכנו מלרים ליטבע בים: שממסכנות. מדלדלות כדכתיב וינללו את מלרים ש ובשביל עבודה זו אירע להן. ולהאי לישנא לא גרסינן דאמר מר (ג) כל העוסק בבנין מתמסכן. ומאן דגרים לה מתרגמינן להך דרב ושמואל נמי

מקים וגו'. הליב אבשלום אותה עלה וקיימה מלבת דבריו של הקב"ה כדכתיב לעולם ה' דברך נלב (תהלים קיט). ויקרא למלבת על שמום גרם לאותה רעה שתקרא על שמו. ויקרא לה יד אבשלוסי כך היא

דכתיב יהנני מקים עליך רעה מביתך כיוצא בדבר אתה אומר 2וישלחהו מעמק חברון א"ר חנינא בר פפא בעצה עמוקה של אותו צדיק שקבור בחברון דכתיב זידוע תדע כי גר יהיה זרעך יכי אמר אין לי בן ולא הוו ליה בני והכתיב זויולדו לאבשלום שלשה בנים ובת אחת אמר רב יצחק בר אבדימי שלא היה לו בן הגון למלכות רב חסדא אמר גמירי כל השורף תבואתו של חבירו אינו מניח בן ליורשו ואיהו קלייה לדיואב דכתיב ויאמר אל עבדיו ראו חלקת יואב אל ידי ולו שם שעורים לכו והציתוה באש ויציתו עבדי אבשלום את החלקה באש: וכן לענין הטובה מרים וכו': מי דמי התם חדא שעתא הכא שבעה יומי אמר אביי אימא ולענין המובה אינו כן א"ל רבא הא וכן לענין

שהיתה המובה קתני אלא אמר רבא הכי קתני וכן לענין המובה דבאותה מדה ולעולם "מדה מובה מרובה ממדת פורענות יותתצב אחותו מרחוק א"ר יצחק פסוק זה כולו על שם שכינה נאמר ותתצב דכתיב פויבא ה' ויתיצב וגו' אחותו דכתיב פאמור לחכמה אחותי את מרחוק ^{1} רכתיב ^{0} מרחוק ה' גראה לי לדעת ^{0} רכתיב ^{11} כי אל דעות ה' מה דכתיב אלהיך שואל מעמר יעשה דכתיב 13כי לא יעשה [ה'] אלהים דבר לו דכתי' 14ייקרא לו ה' שלום: יוֹיקם מלך חדש וגו' מרב ושמואל חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזירותיו מאן דאמר חדש ממש דכתיב חדש ומאן דאמר שנתחדשו גזירותיו דלא כתיב וימת וימלוך 15 אשר לא ידע את יוסף דהוה דמי כמאן דלא ידע ליה כלל יויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל תנא הוא התחיל בעצה תְחֹילה לְפִיכך לקה תחילה הוא התחיל בעצה תחילה דכתיב ויאמר אל עמו לפיכך לקה תחילה כדכתיב 11ובכה ובעמך ובכל עבדיך 18 הבה נתחכמה לו להם מיבעי ליה א"ר חמא ברבי חנינא באו ונחכם למושיען של ישראל במה נדונם נדונם באש כתיב 10 הנה ה' באש יבא וכתיב 20 ב'עש ה' נשפט וגו' בחרב כתיב ס שכבר נשבע כל בשר] אלא בואו ונדונם במים שכבר נשבע הקב"ה שאינו מביא מבול לעולם שנאמר יבכי מי נח זאת לי וגו' והן אינן יודעין שעל כל העולם כולו אינו מביא אבל על אומה אחת הוא מביא אי גמי הוא אינו מביא אבל הן באין ונופלין בתוכו וכן הוא אומר 22 ומצרים נסים לקראתו והיינו דא"ר אלעזר מאי דכתיב 23כי בדבר אשר זדו עליהם בקדירה שבישלו בה נתבשלו י מאי משמע דהאי זדו לישנא דקדירה הוא דכתיב ביויזר יעקב נזיד "א"ר חייא בר אבא א"ר סימאי שלשה היו באותה עצה בלעם ואיוב ויתרו בלעם שיעץ נהרג איוב ששתק נידון ביסורין יתרו שברח יוכו מבני בניו שישבו בלשכת הגזית שנאמר 25 ומשפחות סופרים יושבי יעבץ תרעתים שמעתים סוכתים המה הקנים הבאים מחמת אבי בית רכב וכתיב 26 ובני קיני חתן משה וגו': 11 נלחם בנו ועלה מן הארץ ועלינו מיבעי ליה א"ר אבא בר כהגא כאדם שמקלל את עצמו ותולה קללתו בחבירו ביוישימו עליו שרי מסים עליהם מיבעי ליה תנא דבי ר' אלעזר בר' שמעון מלמד שהביאו מלבן ותלו לו לפרעה בצוארו וכל אחד ואחד מישראל שאמר להם איםטנים אני אמרו לו כלום איסטנים אתה יותר מפרעה שרי מסים דבר שמשים (לבנים) למען ענותו בסבלותם [ענותם מיבעי ליה] למען ענותו לפרעה בסבלותם דישראל ויבן ערי מסכנות לפרעה רב ושמואל חד אמר שמסכנות את בעליהן וח"א שממסכנות את בעליהן דאמר מר "כל העוסק בבנין מתמסכן 27 את פיתום ואת רעמסם רב ושמואל חד אמר פיתום שמה ולמה נקרא שמה רעמסם שראשון ראשון ימתרוסם וחד אמר רעמסם שמה ולמה נקרא שמה פיתום שראשון ראשון פי תהום בולעו 22 וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ כן רבו וכן פרצו מיבעי ליה אמר ר"ל רוח הקדש מבשרתן כן ירבה וכן יפרוץ: 128 יקוצו מפני בני

ישראל מלמד שהיו דומין בעיניהם כקוצים 29 ויעבידו מצרים את בני ישראל

1. כֹּה אָמֵר יִיְ הְנְנִי מִקִּים עָלִיף רְעָה מַבּיתָּף וְלָבְחִתִּי אֶת נְשִׁיךְּ לְעִינְיךְ וְנְתָתִי לְרַעִיךְ וְשְׁכַב עם נְשֶׁיךְ לְצִינֵי הַשְּׁמָשׁ הוֹאת: שמואל ב יב יא 2. וַיּאמֶר לוֹ לֶךְ נָא רְאֵה אַת שלום אַחִיר ואַת שלום הצאן והשבני בראשית לז יד

באַרץ לא לָהַם ועבדום שָׁנָה: 4. ואבשלם לקח ויצב בַּעַמֵק הַמֵּלֵךְ כִּי אָמֵר אֵין לי בו בעבור הוביר שמי הַיּוֹם הַוֶּה:

שלושה בנים ובת אחת וּשְׁמָה תָּמָר הִיא הָיְתָה אשה יפת מראה: שמואל ב יד כז

חֶלְקַת יוֹאָב אֶל יָדִי וְלוֹ שערים ָּשָׁם שְּׁכּוְיִם יְבוּ וְהַצִּיתוּהָ בְאֵשׁ וַיִּצְתוּ עַבְדֵי אַבְשָׁלוֹם אֶת הַחַלְקָה בַּאַש:

7. וַתַּתַצָּב אֲחֹתוֹ מֵרְחֹק לִדְעָה מָה יַעֲשָׁה לוֹ:

8. וַיָּבֹא יְיָ וַיִּתְיַצֵּב וַיִּקְרָא בְפַעַם בְּפַעַם שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל דַבֵּר כִּי שֹׁמֵע עַבַדַר: שמואל אגי

אַתְּ וּמֹדֵע לַבִּינָה תְקָרַא:

10. מֵרָחוֹק יִיָּ נְרְאָה לִי על כון משכתיר חסר:

גְבֹהָה גְבֹהָה יֵצֵא עָתָק מפיכם כּי אל דעות יי ולו נתכנו עללות:

שמואל א כ ג שנואל אב ג 12. וְעַתָּה יִשְּׂרְאֵל מְה יִיָּ אֱלֹהָיְרּ שֹׁאֵל מֵעִמְּרְ כִּי אָם לִיִראָה אָת יִי אֱלֹהֶיף וּלְאַהֵּבָה אתוֹ וַלַעֵבֹד אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךְ בְּכְל לְבְבְּךְ וּבְכָל נַפְשָׁךְ: דברים ייב 13. כִּי לֹא יַעֲשָׂה אֲדֹנְי אֱלֹהִים דָּבֶר כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אל עבדיו 14. וַיִּבֶּן שָׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ לַיִיְ וַיִּקְרָא לוֹ יִיָ שְׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזָּה עוֹדֵנוּ בְּעָפְרָת אָבִי הָעֶוְרִי:

ב. 15. וַיָּקָם מֶלֶךְ חְדָשׁ עַל מִצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת עם בְּנֵי יִשְׂרְאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנוּ: שמות א ט

17. וּבְּכָה וּבְעַמְּךּ וּבְכָל ָּרְדְעִים: הַצְפַּרְדְעִים:

18. הָבָה נִתְחַבְּמָה לוֹ פֶּן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא ּוְעָלָה מִן הָאָרֶץ:

וְכַסוּפָה מַרְ לִהַשִׁיב בַּחֵמַה

דאמר מר כל העוסק בבנין מתמסכן: **ראשון ראשון מתרוסם.** כשהיו בונין קלת היה מתרוסס ונופל וחוזרין ובונין והוא נופל: פי התחוס בולעו. נבלע בארץ: רוח הקדש מבשרתן. לישראל ואומר למלרים אין מועיל לכם כן ירבה ממיד וכן יפרוץ: **ויקולו היה דומה להן.** כאילו עיניהם וגופס מלאים קולים בראותם את ישראל פרים ורבים: נפרך

בפרד

אירע להם. ולהאי לישנא לא גרסינן לה דאמר מר כל העוסק בבנין מתמסכן. ומאן דגרס ליה להך מתרגם להן דרב ושמואל אכל הבניינים של כל אדם מסכנות שנופל מהבנין וממית: ממסכנות שמביאין את האדם לידי עניות דאמר מר כל העוסק וכוי. ל״ה:

אכל בניינים של כל אדם מסכנות

פעמים שנופל מהבנין ומתי ממסכנות

שמביא את האדם לידי עניות